

תמצית הלכות שמיטה למעשה

במטבח

בגינה

זריעה וזמירה - אסורות מדאורייתא, ולא יותר בכל מצב.

קצירה ובצירה - אסורות מדאורייתא - כשנעשות בדרך של בעלות - דהיינו בכמות למסחר.

מותר בהחלט לקטוף פרות לצרכי אכילה, בכמות לפי הצורך לאכילה ולא לשמירה לזמן ארוך, וכן ראוי בדרך לא רגילה (לא בכלי מקצועי).

ספיחין - ירקות שנבטו במהלך השמיטה, אפילו מעצמם - אסורים באכילה, ושנבטו לפני השמיטה מותרים.

אסור: זיבול, דישון, ניכוש, עישוב (ככלל).

מותר:

להשקות - לפי הצורך לקיום; ראוי להרחיב את המרווח בין ההשקיות.

לקצוץ לצורך שאינו חקלאי - לדוגמא, ענף המפריע למעבר, עצים לסכך, ויש לעשות בדרך שניכרת המטרה. אך אסור לקצוץ לעידוד הצמיחה.

כיסוח הדשא - כרגיל, ולא להמתין שהדשא יהיה גבוה.

כיסוח עשבייה למניעת נחשים - מותר.

לכן - **נכין את הגינה בשלהי שנה שישית** - נדשן, נמור, ונקצוץ הגפנים ושאר העצים.

הפקר

יש להפקיר את הפירות והירקות שגדלים בגינה הפרטית בשמיטה ולאפשר לזרים לקוטפם ולאוכלם.

עציצים בבית

הטיפול בעציץ שאינו נקוב הוא כבכל שנה. אין לזרוע. בתוך הבית, מותר **להנביט דגנים וקטניות** לצרכי אכילה בכלי סגור (שאינו נקוב).

ביעור שביעית

אין להחזיק בבית במאכלי שביעית כאשר אוכל מסוג זה כבר אינו מצוי בטבע. אז, יש להפקירו לכל, ומותר לזכות מיד שוב.

היכן לקנות?

במקום שיש לו הכשר.

לשים לב האם כתוב 'היתר מכירה', ללא חשש שביעית, או שיש קדושת שביעית.

האם יש עדיפות הלכתית?

יש גישות שונות ביחס לעדיפות ההלכתית.

יש זכות באכילת פירות שיש בהם קדושת שביעית (מאוצר בית דין) וערך בחיזוק שומרי שמיטה כדון (גם אם אין בפירות קדושת שביעית, כגון מצעים מנותקים וכד').

במה יש קדושת שביעית?

יש קדושה

בפירות אוצר בית דין - שהם פירות מחקלאים ששומרים שמיטה כהלכתה. בפירות וירקות שגדלים בגינות הפרטיות שלנו.

בפירות האילן יש קדושת שביעית רק בפירות שגדלו במהלך שמיטה - פירות אלו יקטפו בחלק השני של שנת תשע"ה, ובשנת תשע"ו.

ירקות שנזרעו בתשע"ד, ונתנו תוצרת בתשע"ה - מותרים באכילה וקדושים בקדושת שביעית. החל מאמצע תשע"ה, לא יהיו (כמעט) ירקות קדושים בקדושת שביעית.

אין קדושת שביעית

בפירות היתר מכירה (ויש מחמירים).

בגידולי נוכרים (לא מומלץ לחזק שונאי ואויבי ישראל).

בגידולים בחממות ומצע מנותק.

בגידול ערבה דרוסית (לרוב הדעות, ובפועל בד"כ נמכרים גם בהיתר מכירה).

דיני קדושת שביעית בפירות וירקות (הקדושים בקדושת שביעית)

הדינים להלן, גם בתבשילים שחלק מהתבשיל בקדושת שביעית (גזר במרק).

העיקרון - שימוש בדרך הרגילה, לא לזרוק שאריות ראויות למאכל.

אכילה בדרך הרגילה - מותר לבשל פרי או ירק שרגילים לבשל, אך לא דברים שאין דרך לבשלם (מרק אבוקדו). מותר לסחוט לסיץ, רק פירות וירקות שזו הדרך המקובלת (סיץ תפוזים), אך לא מיצים שבדרך כלל אין רגילים לסחוטם. מותר לרסק לילדים.

אין להאכיל בעלי חיים במאכל הראוי לאדם.

שאריות של מאכל קדוש

עדיף לסיים המאכל.

שאריות שלא ניתן לאוכלן, כגון גלעינים (אף אם יש כמות שולית של פרי דבוק) - אין בהם קדושת שביעית. וכן לגבי שאריות אוכל מועטות בצלחת.

כאשר יש כמות משמעותית יותר, יש לשמור מהפסד את חלק הפרי הנותר.

מה עושים עם השאריות?

העיקרון - לא גורמים להפסד בידיים, אלא נותנים לפרי להתקלקל בעצמו. למעשה שתי חלופות:

1. מייחדים פח שביעית, ומחליפים את השקית שבו מידי יום יומיים. זורקים לפח בשקית אטומה או מעבירים לקומפוסט לאחר שאינו ראוי לאכילה.
  2. שמים בשקית אטומה ומניחים בפח האשפה.
- שאריות מרק או תבשיל שיש בו קדושת שביעית, ניתן להשאיר מחוץ למקרר יום, עד שאינו ראוי לאכילה, ואז אפשר לזרוק כרגיל.

קומפוסט - יש בעיה לשים שאריות אוכל ראויים לאכילה בקומפוסט, שכן בכך מקדמים את הריקבון של הפרי. לכן ניתן לשים בקומפוסט רק אם מניחים את האוכל בתוך שקית נייר, או לאחר שהגיע למצב שאינו ראוי לאכילה.

מכון גבוה ללימודי היהדות

ברוריה 2, ירושלים

www.erezhemdah.org | shmita@erezhemdah.org

תשובות נוספות בענייני שמיטה אפשר למצא ב"שו"ת במראה הבזק" חלקים ג, ה, ו